

Київський університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv University

№1 (5) 2021

Наукове електронне періодичне
видання

**СПОРТИВНА НАУКА ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Scientific E-Journal
**SPORT SCIENCE AND
HUMAN HEALTH**

ISSN 2664-2069 (online)
DOI: 10.28925/2664-2069.2021.1

Спортивна наука та здоров'я людини:

Наукове електронне періодичне видання. – К., 2021. – № 1(5). – 191 с.

В науковому електронному періодичному виданні «Спортивна наука та здоров'я людини» публікуються результати наукових досліджень актуальних напрямків спорту, фізичного виховання, фізичної культури, спортивної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, сучасних рекреаційно-оздоровчих технологій, а також досліджень, що стосуються здоров'я людини та є важливими для забезпечення інноваційного розвитку України.

Наукове видання призначено для науковців, тренерів, спортсменів, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти галузі фізичного виховання та спорту, а також фахівців з охорони здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії.

Головний редактор:

Сушко Р.О., д.фіз.вих., доцент (Україна)

Випускові редактори:

Латишев М.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Ярмолюк О.В., к.фіз.вих., доцент (Україна)

Члени редакційної колегії:

Баришок Т.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Нестерчук Н.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);

Білецька В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Одинець Т.Є., д.фіз.вих., доцент (Україна);

Виноградов В.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);

Пітин М.П., д.фіз.вих., професор (Україна);

Височіна Н.Л., д.фіз.вих., с.н.с. (Україна);

Полева-Секеряну А.Г., к.пед.н., доцент (Молдова);

Воробйова А.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Приходько В.В., д.пед.н., професор (Україна);

Девесіглу С., професор (Туреччина);

Савченко В.М., д.мед.н., професор (Україна);

Коваленко С.О., д.б.н., професор (Україна);

Сінжине В., професор (Литовська Республіка);

Кормільцев В.В., к.фіз.вих. (Україна);

Талагір Л.-Г., професор (Румунія);

Лаца З., професор (Угорщина);

Тимрук-Скоронад К.А., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Лисенко О.М., д.б.н., професор (Україна);

Хорошуха М.Ф., д.пед.н., доцент (Україна);

Лопатенко Г.О., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Шинкарук О.А., д.фіз.вих., професор (Україна);

Навратіл Л., д.мед.н., професор (Чеська Республіка); *Ясько Л.В.*, к.фіз.вих., доцент (Україна).

Наказом МОН України № 886 від 02.07.2020 р. видання додано до **Переліку наукових фахових видань України категорії «Б»**, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук зі спеціальності 017 – фізичне виховання та спорт.

Наукове електронне періодичне видання «Спортивна наука та здоров'я людини / Sport Science and Human Health» включено до наукометричних баз даних і бібліотек: IndexCopernicus, CrossRef, DOAJ, BASE, Google Scholar, WorldCat – OCLC, ERIH PLUS, ResearchGate, Бібліометрика української науки, Наукова періодика України.

Видання відкрито для вільного доступу на умовах ліцензії Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0), котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на автор(ів) оригінальної роботи та публікацію роботи в цьому виданні.

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 3 від 25 березня 2021 року).

Адреса редакції: вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна.

Телефон: +38 (063) 289-9-289, E-mail: journal.sshh@gmail.com

Електронна версія видання розміщена на сайті: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/>

ЗМІСТ

1. Виноградова Олена. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕСПРЯМОВАНИХ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ І СТИМУЛОВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У ПЕРЕДЗМАГАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ ЗІ СПОРТИВНОЇ ХОДЬБИ 4
2. Глухов Іван, Пітин Мар'ян, Дробот Катерина, Глухова Ганна. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ПЛАВАННЮ 17
3. Кожанова Ольга, Пітенко Сергій, Гаврилова Наталія, Цикоза Євгенія, Гудим Ганна, Александрова Ольга. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ФІГУРИ ЖІНОК ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ШЕЙПІНГУ З УРАХУВАННЯМ ТИПУ СТАТУРИ 30
4. Мединський Сергій. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ США 43
5. Оніщук Лариса. ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 62
6. Приходько Володимир, Томенко Олександр, Матросов Сергій, Чернігівська Світлана. СТРАТЕГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СФЕРИ СПОРТУ В УКРАЇНІ 73
7. Рибалко Ліна. ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА МОДЕЛЬ ЗДОРОВ'Я-ЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 84
8. Русанова Ольга, Дяченко Андрій, Хуан Цзицзянь, Гао Сюеянь. УДОСКОНАЛЕННЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ НАВАНТАЖЕНЬ, СПРЯМОВАНИХ НА ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ ВЕСЛУВАЛЬНИКІВ 104
9. Савченко Валентин, Тимчик Олеся, Неведомська Євгенія, Омері Ірина, Буряк Ольга, Харченко Галина, Яценко Світлана. МОТИВАЦІЯ ДО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ БЮДЕМОГРАФІЧНИМИ Й АНТРОПОМЕТРИЧНИМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИМ СТАНОМ КАРДІО-РЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ХВОРИХ І ЗДОРОВИХ ЛЮДЕЙ 117
10. Соболев Едуард, Сватъєв Андрій, Дорошенко Едуард. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІГРАЦІЇ ФУТБОЛІСТІВ У ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛІГАХ 137
11. Соронович Ігор, Му Ченьчуан, Хуанг Ді, Дяченко Андрій. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ-ТАНЦЮРИСТІВ 149
12. Іваненко Галина. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ 169
13. Соловей Олександр, Шеверун Владислав, Марков Роман, Рогальський Володимир, Петренко Сергій, Діщенко Дмитро. ОЦІНКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОРОТАРІВ НА ЄВРО – 2020 З ГАНДБОЛУ СЕРЕД ЖІНОК 180

DOI:10.28925/2664-2069.2021.110 УДК: 331.106.27:[061.237:796.332](4-672ЄЄ)

ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІГРАЦІЇ ФУТБОЛІСТІВ У ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛІГАХ

Соболь Едуард^{1(ACDF)}, Сватъєв Андрій^{1(BCE)}, Дорошенко Едуард^{2(BCEF)}

¹Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

²Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна

Внесок автора: А — концепція та дизайн дослідження; В — збір даних;
С — аналіз і інтерпретація даних; D — написання статті;
Е — редагування статті; F — остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. Сучасний футбол характеризується тенденціями до збільшення показників міграції та трансферної активності в провідних європейських футбольних лігах і зниженням кількісних показників наявності вихованців власних дитячо-юнацьких академій провідних футбольних клубів Європейських чемпіонатів за період 2009–2019 рр.

Мета дослідження — дослідити і визначити рівень фінансового забезпечення процесів міграції кваліфікованих футболістів у провідних європейських клубах на основі їхньої трансферної діяльності (за даними відкритих джерел інформації).

Матеріал і методи: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел мережі Інтернет, педагогічні спостереження, контент-аналіз матеріалів офіційних сайтів футбольних клубів, UEFA та FIFA, методи математичної статистики.

Результати. У «ТОР-20» рейтингу провідних європейських футбольних клубів станом на кінець 2019 року за показниками загальної суми трансферних витрат, які детермінують показники міграції кваліфікованих футболістів, наявний наступний розподіл: Barclays Premier League (Велика Британія) — 8 футбольних клубів (40%) із трансферними витратами 4726 млн € (43,40%); Liga de Futbol Profesional, Primera Division (Іспанія) — 4 футбольних клуби (20%) із трансферними витратами 2415 млн € (22,17%); Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія) — 4 футбольних клуби (20%) із трансферними витратами 1816 млн € (16,67%); Le championnat de France de football (Франція) — 2 футбольних клуби (10%) із трансферними витратами 1261 млн € (11,58%); Fußball-Bundesliga (Німеччина) — 2 футбольних клуби (10%) із трансферними витратами 673 млн € (6,18%).

Висновки. Аналіз структури прибутків «ТОР-20» рейтингу провідних європейських клубів свідчить, що усереднені показники становлять: орієнтовно 44% — продаж прав на телетрансляцію змагань, орієнтовно 40% — рекламні прибутки і близько 16% становить частка прибутків із реалізації квитків і

абонементів. Показники фінансової активності провідних європейських футбольних клубів є предметом моніторингу програм UEFA та FIFA на предмет відповідності вимогам і критеріям фінансового Fair Play.

Ключові слова: міграція, футбол, рейтинг, трансфер, прибуток, витрати, клуб, капіталізація.

INDICATORS OF FINANCIAL SUPPORT FOR FOOTBALL PLAYERS' MIGRATION IN LEADING EUROPEAN LEAGUES

Sobol Eduard¹, Svatyev Andrii¹, Doroshenko Eduard²

¹Zaporizhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

²Zaporizhia State Medical University, Zaporizhzhia, Ukraine

Abstract

Introduction. Modern football is characterized by increasing trends in migration and transfer activity in the leading European football leagues and a decrease in the number of students of their own children's and youth academies of the leading football clubs of the European Championships for the period 2009-2019.

The aim of the study is to investigate and determine the level of financial support for the migration of qualified players in leading European clubs on the basis of their transfer activities (according to open sources).

Material and methods: analysis and generalization of data of scientific and methodical literature sources and the Internet, pedagogical observations, content analysis of materials of official websites of football clubs, UEFA and FIFA, methods of mathematical statistics.

Results. In the «TOP-20» ranking of leading European football clubs at the end of 2019 in terms of total transfer costs, which determine the migration of qualified players, there is the following distribution: «Barclays Premier League» (England) – 8 football clubs (40%) with transfer costs € 4,726 million (43,40%); «Liga de Futbol Profesional, Primera Division» (Spain) – 4 football clubs (20%) with transfer costs of 2415 million € (22,17%); «Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM» (Italy) – 4 football clubs (20%) with transfer costs of € 1,816 million (16,67%); «Le championnat de France de football» (France) – 2 football clubs (10%) with transfer costs of 1261 million € (11,58%); «Fußball-Bundesliga» (Germany) – 2 football clubs (10%) with a transfer cost of € 673 million (6,18%).

Conclusions. Analysis of the structure of profits «TOP-20» ranking of leading European clubs, shows that the average is: about 44% – the sale of rights to telecast competitions, about 40% – advertising revenue and about 16% is the share of revenue from tickets and season tickets. Indicators of financial activity of leading European football clubs are monitored by UEFA and FIFA programs for compliance with the requirements and criteria of financial «Fair Play».

Key words: migration, football, rating, transfer, profit, expenses, club, capitalization.

Вступ. Сучасні проблеми розвитку світового футболу істотно детерміновані впливом чинників глобалізації на розвиток спорту вищих досягнень — міграцією футболістів і тренерів, прискореною інформатизацією суспільства, професіоналізацією спортсменів, тренерів і комерціалізацією офіційних міжнародних змагань, підвищенням рівня соціалізації провідних футболістів, тренерів, політичним впливом національних і міжнародних інституцій на організацію та проведення змагань [1, 3, 6, 7].

У цих умовах актуальними і своєчасними є питання не лише про вдосконалення та корекції тренувального процесу з урахуванням чинників міграції футболістів, а й і визначення основних тенденцій та шляхів його загального розвитку під впливом глобальних чинників, зокрема фінансового забезпечення міграції спортсменів і їх відповідність критеріям фінансового Fair Play, який задекларовано FIFA та UEFA як одного з провідних чинників розвитку сучасного футболу [5, 9, 12].

Цей науковий напрям є відносно новим для досліджень у галузі спортивної науки, хоча й отримав певне поширення у наукових розробках щодо шляхів розвитку командних спортивних ігор, вдосконалення інтегральної підготовленості гравців і підвищення професійної майстерності спортивних менеджерів і тренерів [2, 6, 18].

Дослідники наголошують, що значущість іноземних гравців («легіонерів») у провідних футбольних командах європейських

футбольних ліг стає дедалі вищою. Відсоткове значення кількості хвилин, які проведені футболістами-«легіонерами», становить 64,7% — у «Прем'єр-лізі» (Велика Британія), 61% — у «Серії А» (Італія), 51,5% — у «Бундеслізі» (Німеччина), 39% — у «Ла Лізі» (Іспанія) та 37,3% — у «Лізі 1» (Франція) [15].

Щодо цієї проблематики, проаналізовано взаємозв'язок між міграцією гравців і щорічним рейтингом національних команд кожної країни згідно зі світовим футбольним рейтингом (World Football Elo Rating) [20].

Дослідження, що опубліковане в журналі *Frontiers in Psychology* в 2019 р., базувалося на щорічному аналізі 243 країн за період з 1994 по 2018 рр. [16]. Показники міграційних процесів фіксували на підставі аналітичних даних кількості гравців-«легіонерів» із кожної країни, які виступали на змаганнях «великої п'ятірки»: «Прем'єр-ліга» (Велика Британія), «Серія А» (Італія), «Бундесліга» (Німеччина), «Ла Ліга» (Іспанія) та «Ліга 1» (Франція).

Результати експериментальних досліджень дали змогу констатувати, що високі показники національної збірної у чемпіонаті Європи або світу є рушійним чинником міграційних процесів і змушують значну кількість гравців із цієї країни негайно переїхати до інших змагань із вищим футбольним рівнем національної ліги.

Провідні футболісти достатньо швидко підписують контракти з найбільш заможними європейськими найкращими клубами. Однак вплив міграційних процесів, який частково

характеризує спортивну майстерність гравців-членів національних збірних, що емігрували до інших національних чемпіонатів, не має високих показників.

Позитивний вплив результативності гравців-«легіонерів» на позиції національної збірної у світовому футбольному рейтингу (World Football Elo Rating) підсумовується протягом чотири років після міграції до чемпіонату іншої країни.

Отже, розвиток футболу та пов'язані з ним явища глобалізації суттєво прогресують. Наразі міграційні процеси є провідним чинником і рушійним фактором щодо подальшого розвитку футболу.

Наукові дані свідчать, що наявність гравців, які проходять спортивну підготовку у структурі «власних» футбольних клубів (футбольні школи, академії), стає менш значущою [14, 17].

Проблемними питаннями у процесі комплектації футбольних команд залишається оптимальне поєднання обох варіантів розвитку футболу: підтримка багаторічної підготовки кваліфікованих гравців у структурі «власного» футбольного клубу і якісна робота селекційного підрозділу щодо підсилення команди футболістами з інших клубів і професійних футбольних ліг — «легіонерів» [4, 10, 11, 13].

Нині остаточно не дослідженими залишаються питання фінансового забезпечення процесів міграції та їхній вплив на функціонування системи управління багаторічною підготовкою футболістів різних вікових груп і

кваліфікаційних категорій.

На подальше дослідження чекають питання міграції перспективних футболістів віком 13–17 років, що також свідчить про актуальність і своєчасність питань фінансового забезпечення міграційних процесів у світовому та європейському футболі.

Мета дослідження — дослідити і визначити рівень фінансового забезпечення процесів міграції кваліфікованих футболістів у провідних європейських клубах на основі їх трансферної діяльності (за даними відкритих джерел інформації).

Матеріал та методи дослідження.

Контингент: футболісти, які офіційно заявлені у змаганнях «Прем'єр-ліги» (Велика Британія), «Серії А» (Італія), «Бундеслиги» (Німеччина), «Ла Ліги» (Іспанія), «Ліги 1» (Франція), «Прем'єр-ліги» (Португалія) і «Ередівізі» (Нідерланди) за період 2009–2020 рр.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел мережі Інтернет, педагогічні спостереження, контент-аналіз матеріалів офіційних сайтів футбольних клубів, UEFA та FIFA, методи математичної статистики.

Організація дослідження: узагальнено та систематизовано науковий матеріал із проблемних питань фінансового забезпечення міграції кваліфікованих футболістів на матеріалі трансферної діяльності провідних європейських футбольних клубів. За даними із відкритих джерел інформації визначено

фінансові показники діяльності провідних європейських футбольних клубів, фінансові показники їхньої трансферної діяльності, провідні напрями фінансової діяльності футбольних клубів.

Результати дослідження та обговорення. Вплив глобальних чинників на розвиток сучасного футболу — це процес, який зумовлений істотним підвищенням показників сумарної вартості міжнародних і національних трансферів спортсменів, орендних відносин футболістів, тренерів і реалізації супутніх проектів (продаж спортивних товарів і послуг, міждержавних інвестицій, наукової та методичної інформації тощо), контрактів на право телетрансляцій матчів провідних європейських чемпіонатів.

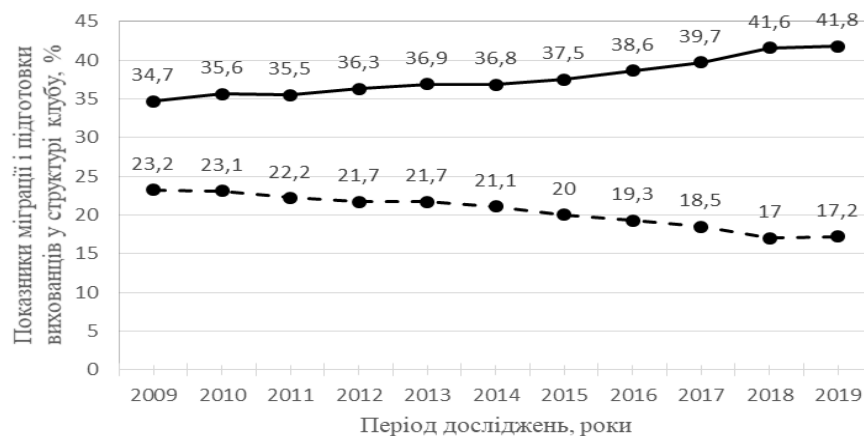
Показники міграційних процесів у європейському футболі істотно зросли за останні десять років, оскільки ліміт на наявність іноземних гравців («легіонерів») у

заявці команди у провідних європейських лігах часто відсутній або мінімальний.

Провідні європейські футбольні клуби спрямовують фінансову діяльність з урахуванням чинників розвитку підприємницької активності та фінансового Fair Play, який впроваджений UEFA та FIFA як один з пріоритетних напрямів розвитку футболу.

За даними європейської футбольної обсерваторії (CIES), яка є дослідницьким підрозділом міжнародного Центру вивчення спорту (м. Невшатель, Швейцарія), відсоток іноземних гравців у провідних європейських лігах за період 2009–2019 рр. зріс до 41,8% у 2019 році (у 2009 році — 34,7%).

Показники гравців, які пройшли багаторічну підготовку в структурі футбольного клубу (у дитячо-юнацькому футбольному закладі), знизились за цей же період: у 2009 році — 23,2%, а в 2019 році — 17,2% (рис. 1).

Рисунок 1. Динаміка процесів міграції та підготовки футболістів у структурі футбольних клубів у період 2009-2019 рр.
(на матеріалах європейських футбольних ліг) [16]:

- - показник міграції футболістів;
- -●- -●- - показник підготовки футболістів у структурі футбольних клубів.

Наведені дані свідчать, що тренд показників міграції протягом періоду 2009–2019 рр. є таким, що постійно зростає. Виняток становлять періоди 2010–2011 рр. і 2013–2014 рр., але з мінімальними значеннями відхилень (0,1 %). За цей самий період показники підготовки кваліфікованих футболістів у структурі футбольного клубу постійно знижувались, окрім періодів 2012–2013 рр. (21,7 % і

21,7%) і 2018–2019 рр. (0,2 %), також із мінімальними значеннями відхилень.

Трансферна діяльність футбольних клубів потребує значних фінансових інвестицій від власників (ради директорів) і відповідної спрямованості на отримання прибутків, що визначено у критеріях фінансового Fair Play згідно вимог UEFA та FIFA (табл. 1).

Таблиця 1

Показники трансферної активності «ТОР-20» рейтингу європейських футбольних клубів у сезоні 2019–2020 рр., n=20
(за даними www.uefa.com [19])

№	Клуб	Трансфери футболістів				Баланс, €
		витрати, €	гравець, n	прибуток, €	гравець, n	
1	Chelsea FC	247,20 млн	42	57,30 млн	26	-189,90 млн
2	Manchester City FC	171,80 млн	38	61,65 млн	26	61,65 млн
3	Juventus FC	128,20 млн	25	46,50 млн	21	-81,70 млн
4	Tottenham Hotspur FC	110,50 млн	18	13,30 млн	13	-97,20 млн
5	Leeds United FC	106,78 млн	19	–	17	-106,78 млн
6	Sport Lisboa e Benfica	105,00 млн	40	76,92 млн	22	-28,08 млн
7	Internazionale FC	100,00 млн	67	82,55 млн	41	-17,45 млн
8	Aston Villa FC	98,15 млн	15	2,77 млн	17	-95,38 млн
9	Parma Calcio 1913	95,79 млн	76	4,30 млн	57	-91,49 млн
10	Arsenal FC	84,00 млн	21	18,65 млн	19	-65,35 млн
11	Manchester United FC	83,50 млн	16	18,40 млн	12	-65,10 млн
12	Wolverhampton FC	82,80 млн	26	79,20 млн	25	-3,60 млн
13	Club Atletico de Madrid	82,00 млн	28	73,30 млн	19	-8,70 млн
14	Liverpool City FC	81,37 млн	22	43,20 млн	15	-38,17 млн
15	Everton FC	74,87 млн	22	4,43 млн	21	-70,45 млн
16	S.S.C. Napoli	73,50 млн	54	111,69 млн	38	38,19 млн
17	Stade Rennais FC	71,00 млн	23	50,38 млн	22	-20,62 млн
18	Sevilla FC S.A.D.	70,00 млн	31	19,50 млн	19	-50,50 млн
19	Sheffield United FC	62,70 млн	17	–	18	-62,70 млн
20	Football Club Ajax	62,50 млн	17	101,00 млн	15	38,50 млн
<i>Середнє значення:</i>		95,583 млн	30,85	43,252 млн	23,115	-57,19 млн

За даними табл. 1 констатуємо, що у «ТОР-20» рейтингу провідних європейських футбольних клубів станом на кінець 2020 року за показниками трансферної активності щодо придбання і продажу

футболістів 11 футбольних клубів (55%) представляють Barclays Premier League (Велика Британія); 4 футбольні клуби (20%) — Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія); 2 футбольні клуби (10%) —

Liga de Fútbol Profesional, Primera División (Іспанія); по 1 футбольному клубу (5%) — Le championnat de France de football (Франція); Primeira Liga (Португалія) і Eredivisie (Нідерланди).

Водночас за показниками балансу (витрати – прибуток) трансферної активності наявні наступні показники:

- Barclays Premier League (Велика Британія) має показники -637,6 млн € (середній показник балансу -57,96 млн €);
- Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія): -152,45 млн € (середній показник балансу -38,11 млн €);
- Liga de Futbol Profesional, Primera

Division (Іспанія): -59,2 млн € (середній показник балансу -29,6 млн €);

– Le championnat de France de football (Франція): -20,62 млн € (середній показник балансу -20,62 млн €);

– Primeira Liga (Португалія): -28,08 млн € (середній показник балансу 28,08 млн €);

– Eredivisie (Нідерланди): 38,5 млн € (середній показник балансу 38,5 млн €).

Показники сумарних витрат на фінансове забезпечення міграційних процесів за період 2010–2019 рр. «ТОР-20» рейтингу європейських футбольних клубів і показники сумарного рейтингу клубів UEFA висвітлено в табл. 2.

Таблиця 2

Сумарні витрати і змагальний рейтинг за даними «ТОР-20» рейтингу європейських футбольних клубів у сезонах 2010–2019 рр., n=20

(за даними www.uefa.com [19])

№	Футбольний клуб	Трансферні витрати, €	Рейтинг клубів UEFA*, у.о. (місце)
1	Manchester City FC	1014 млн	112,00 (6)
2	Paris Saint-Germain	913 млн	108,00 (7)
3	Real Madrid CF	902 млн	119,00 (3)
4	Manchester United FC	751 млн	100,00 (8)
5	Juventus FC	719 млн	118,00 (4)
6	FC Barcelona	697 млн	121,00 (2)
7	Liverpool City FC	639 млн	97,00 (9)
8	Chelsea FC	561 млн	86,00 (13-14)
9	Club Atletico de Madrid	550 млн	115,00 (5)
10	Arsenal FC	498 млн	91,00 (11)
11	Everton FC	486 млн	3,00 (83)
12	Tottenham Hotspur FC	465 млн	86,00 (13-14)
13	Milan FC	408 млн	30,00 (54)
14	Internazionale FC	364 млн	53,00 (25)
15	Bayern Munich	352 млн	129,00 (1)
16	AS Monaco FC	348 млн	36,00 (40)
17	S.S.C. Napoli	325 млн	74,00 (20)
18	Borussia Dortmund	321 млн	88,00 (12)
19	Leicester City FC	312 млн	32,00 (51)
20	Valencia CF	266 млн	40,00 (37)
	<i>Всього:</i>	10891 млн (сер. показн. – 544,55 млн)	1638 млн (сер. показн. – 81,90; (405 – 20,25))

Примітка. *За період 2016–2017 рр., 2017–2018 рр., 2018–2019 рр., 2019–2020 рр. і 2020–2021 рр.

За даними табл. 2 констатуємо, що у «ТОР-20» рейтингу провідних європейських футбольних клубів станом на кінець 2019 року за показниками загальної суми трансферних витрат, які детермінують показники міграції кваліфікованих футболістів наявний наступний розподіл:

- Barclays Premier League (Велика Британія) — 8 футбольних клубів (40%) мають загальну суму трансферних витрат 4726 млн € (43,40%);
- Liga de Futbol Profesional, Primera Division (Іспанія) — 4 футбольних клуби (20%) мають загальну суму трансферних витрат 2415 млн € (22,17%);
- Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія) — 4 футбольних клуби (20%) мають загальну суму трансферних витрат 1816 млн € (16,67%);
- Le championnat de France de football

(Франція) — 2 футбольних клуби (10%) мають загальну суму трансферних витрат 1261 млн € (11,58%);

– Fußball-Bundesliga (Німеччина) — 2 футбольних клуби (10%) мають загальну суму трансферних витрат 673 млн € (6,18%);

За останні роки зусилля UEFA [19] та FIFA [20] щодо дотримання футбольними клубами критеріїв, вимог і норм фінансового Fair Play знайшли своє відображення у фінансовій діяльності провідних європейських футбольних клубів і в стані їх загальної капіталізації.

У табл. 3 наведено показники «ТОР-15» рейтингу провідних європейських футбольних клубів (Deloitte Football Money League 2020 [20]) щодо отримання прибутків за показниками сезону 2018–2019 рр. і стану їх загальної капіталізації.

Таблиця 3

Прибутки і стан загальної капіталізації «ТОР-15» рейтингу європейських футбольних клубів у сезоні 2018–2019 рр., n=15
(за даними Deloitte Football Money League 2020 [21])

№	Клуб	Прибутки, €	Загальна капіталізація, €	Співвідношення (рейтинг), у.о.
1	FC Barcelona	840,8 млн	3,193 млрд	0,26 (6-7)
2	Real Madrid CF	757,3 млн	3,478 млрд	0,22 (14)
3	Manchester United FC	711,5 млн	3,342 млрд	0,21 (15)
4	Bayern Munich	660,1 млн	2,878 млрд	0,23 (10-13)
5	Paris Saint-Germain	635,9 млн	1,911 млрд	0,33 (4)
6	Manchester City FC	610,6 млн	2,606 млрд	0,23 (10-13)
7	Liverpool City FC	604,7 млн	2,658 млрд	0,23 (10-13)
8	Tottenham Hotspur FC	521,1 млн	2,067 млрд	0,25 (8)
9	Chelsea FC	513,1 млн	2,218 млрд	0,23 (10-13)
10	Juventus FC	459,7 млн	1,735 млрд	0,26 (6-7)
11	Arsenal FC	445,6 млн	1,852 млрд	0,24 (9)
12	Borussia Dortmund	377,1 млн	0,615 млрд	0,61 (1)
13	Atletico de Madrid	367,6 млн	1,197 млрд	0,31 (5)
14	Internazionale FC	364,6 млн	0,983 млрд	0,37 (3)
15	Schalke 04	324,8 млн	0,814 млрд	0,40 (2)
<i>Всього:</i>		8194,6 млн	31,55 млрд	4,38
<i>Середнє значення:</i>		546,3 млн	2,103 млрд	0,29

Представництво провідних європейських відобразилося у «ТОР-15» рейтингу європейських футбольних клубів станом на кінець 2020 року за абсолютними показниками прибутків і загальної капіталізації має наступний вигляд:

– Barclays Premier League (Велика Британія) — 6 футбольних клубів (40%) мають загальні показники прибутків 3406,6 млрд € (41,57%) із узагальненою капіталізацією 14746 млрд € (46,74%);

– Liga de Futbol Profesional, Primera Division (Іспанія) — 3 футбольних клуби (20%) мають загальний показник прибутків 1965,7 млрд € (23,99%) із узагальненою капіталізацією 7,868 млрд € (24,94%);

– Fußball-Bundesliga (Німеччина) — 3 футбольних клуби (20%) мають загальний показник прибутків 1362,1 млрд € (16,62%) із узагальненою капіталізацією 4,307 млрд € (13,65%);

– Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія) — 2 футбольних клуби (13,33 %) мають загальний показник прибутків 824,1 млн € (10,06%) із узагальненою капіталізацією 2,718 млрд € (8,61%);

– Le championnat de France de football (Франція) — 1 футбольний клуб (6,67 %) має загальний показник прибутків 824,1 млн € (7,76%) із узагальненою капіталізацією 1,911 млрд € (6,06%).

Висновки:

1. Аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел, мережі Інтернет і контент-аналіз матеріалів офіційних сайтів UEFA та FIFA дозволяє констатувати, що за період 2009–2019 рр. наявна тенденція до збільшення показників міграції та трансферної активності у

провідних європейських футбольних лігах: Barclays Premier League (Велика Британія), Liga de Futbol Profesional, Primera Division (Іспанія), Fußball-Bundesliga (Німеччина), Lega Nazionale Professionisti Serie A TIM (Італія), Le championnat de France de football (Франція). До того ж, наявна тенденція до зниження кількісних показників наявності вихованців власних дитячо-юнацьких академій провідних футбольних клубів Європейських чемпіонатів за цей же період.

2. Аналіз структури прибутків «ТОР-20» рейтингу провідних європейських клубів, свідчить що усереднені показники становлять: близько 44% — продаж прав на телетрансляцію змагань, близько 40% — рекламні прибутки і близько 16% становить частка прибутків з реалізації квитків і абонементів.

3. Прибуткова частина провідних європейських футбольних клубів переважно складається з фінансових показників контрактів за право телевізійних трансляцій, продажу абонементів, квитків і супутніх товарів, а також, з преміальних коштів, які зароблені в змаганнях «Ліги чемпіонів» і «Ліги Європи» UEFA. Фінансова діяльність провідних європейських футбольних клубів є предметом постійного моніторингу програм UEFA та FIFA на предмет відповідності вимогам і критеріям фінансового Fair Play.

Перспективи подальших досліджень ґрунтуються на деталізованому вивченні міграції молодих спортсменів на рівні змагань дитячо-юнацьких національних ліг, зокрема дитячо-юнацької футбольної ліги України.

Література:

1. Білогур ВС. Становлення та розвиток парадигми філософії спорту в умовах глобалізації. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2015; 60:78-89.
2. Борисова ОВ, Сушко РО. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації спорту: *методичні рекомендації*. Київ: Вид. «Науковий світ». 2016; 35 с.
3. Губайдуллина ФС. Глобальные тенденции в мировом футболе: взгляд экономиста. *Экономические отношения*. 2018;8(3):499-515.
4. Дорошенко ЕЮ, Соболев ЕО, Дорошенко ІЕ. Комплектація футбольних команд української Прем'єр-ліги в контексті глобалізації спорту вищих досягнень. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2018;6:129-135.
5. Калина МС. Глобалізаційні впливи на спорт в Україні як соціокультурний феномен. *Практична філософія*. 2015;1(55): 203-210.
6. Осокин НА. Детерминанты организационной эффективности и результативности футбольных клубов. *Стратегические решения и риск менеджмент*. 2017;4-5(103-104):98-109.
7. Поли Р. Глобализация спорта (на примере футбола). *Наука в олимпийском спорте*. 2013; 4: 52-57.
8. Разумовський СО. Маркетинг фізичної культури як елемент соціальної сфери суспільства (соціально-філософський аналіз). *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013; 2: 199-204.
9. Сірант М. Вплив глобалізаційних процесів на формування потоків трудової міграції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «юридичні науки»*. 2014; 782: 38-43.

References:

1. Bilohur VYe. [Formation and development of the paradigm of sports philosophy in the context of globalization]. *Humanitarnyi visnyk ZDIA*. 2015; 60:78-89. *Ukrainian*
2. Borysova OV, Sushko RO. [Development of sports games in the conditions of globalization of sports: methodical recommendations]. Kyiv: Vyd. «Naukovyi svit», 2016; 35 p. *Ukrainian*
3. Hubaidullyna FS. [Global trends in world football: the view of the economist]. *Ekonomicheskye otnosheniya*. 2018;8(3):499-515. *Russian*
4. Doroshenko EYu, Sobol EO, Doroshenko IE. [Completion of football teams of the Ukrainian Premier League in the context of globalization of high-achievement sports]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii*. 2018;6:129-135. *Ukrainian*
5. Kalyna MS. [Globalization influences on sports in Ukraine as a socio-cultural phenomenon]. *Praktychna filosofii*. 2015;1(55):203-210. *Ukrainian*
6. Osokyn NA. [Determinants of organizational efficiency and effectiveness of football clubs]. *Stratehicheskye resheniya y risk menedzhment*. 2017;4-5(103-104):98-109. *Russian*
7. Poly R. [Globalization of sport (on the example of football)]. *Science in Olympic sports*. 2013;4:52-57. *Russian*
8. Razumovskyi SO. [Marketing of physical culture as an element of the social sphere of society (socio-philosophical analysis)]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*. 2013;2: 199-204. *Ukrainian*
9. Sirant M. [The impact of globalization processes on the formation of labor migration flows]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhniky»*. Serii: «iurydychni nauki». 2014; 782: 38-43. *Ukrainian*

10. Соболь ЕО, Дорошенко ЕЮ. Фактори міграції в контексті впливу на результативність змагальної діяльності кваліфікованих футболістів. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2018;09(103)18: 51-54.
11. Соболь Е, Дорошенко Е, Сватєв А. Глобалізація як чинник розвитку футболу. *Спорт та фізичне виховання у закладах вищої освіти. Сучасність та майбутнє: В: Збірник тез доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції 03-04 жовтня 2019 року. Запоріжжя: ЗНТУ, 71-73.*
12. Солнцев ИВ. Стратегическое управление индустрией футбола: дисс. ... докт. экон. наук: спец.: 08.00.05. «экономика и управление народным хозяйством (менеджмент)». М.: 2020; 349 с.
13. Сушко РО, Мельник ДГ. Міграція у системі підготовки футболістів високої кваліфікації (на матеріалі чемпіонатів України). *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2019; 10(118):135-141.
14. Chung J, Hwang S, Won D. Globalization, media imperialism and South Korean sport. *International journal of the history of sport*. 2015; 32 (3): 494-498.
15. Kirk R, Weaver A. Footballers, migrants and scholars: the globalization of US men's college soccer. *Journal Soccer & Society*. 2019;20(6):781-794.
16. Lago-Peñas C., Lago-Peñas S., Lago I. Player Migration and Soccer Performance. *Frontiers in Psychology*. 2019;10:616.
10. Sobol EO, Doroshenko EYu. [Migration factors in the context of influencing the effectiveness of competitive activities of qualified football players]. *Naukovyi chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. 2018;09(103)18:51-54. *Ukrainian*
11. Sobol E, Doroshenko E, Svatiev A. [Globalization as a factor in the development of football. Sport ta fizychnе vykhovannia u zakladakh vyshchoi osvity. Suchasnist ta maibutnie]: In: *Zbirnyk tez dopovidei Vseukrainskoi internet-konferentsii 03-04 zhovtnia 2019 roku. Zaporizhzhia: ZNTU, 71-73. Ukrainian*
12. Solntsev YV. [Strategic management of the football industry: *dyss. ... dokt. ekon. nauk: spets.: 08.00.05. «ekonomika i upravlenye narodnym khoziaistvom (menedzhment)»*]. М.: 2020; 349 p. *Russian*
13. Sushko RO, Melnyk DH. [Migration in the system of training highly qualified football players (on the material of Ukrainian championships)]. *Naukovyi chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. Seriiia 15. «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)»*. 2019;10(118):135-141. *Ukrainian*
14. Chung J, Hwang S, Won D. Globalization, media imperialism and South Korean sport. *International journal of the history of sport*. 2015; 32 (3): 494-498.
15. Kirk R, Weaver A. Footballers, migrants and scholars: the globalization of US men's college soccer. *Journal Soccer & Society*. 2019;20(6):781-794.
16. Lago-Peñas C., Lago-Peñas S., Lago I. Player Migration and Soccer Performance. *Frontiers in Psychology*. 2019;10:616.

17. Storey D. National allegiance and sporting citizenship: Identity choices of «African» footballers. *Sport in Society*. 2019;1-13.
18. van Campenhout G, van Sterkenburg J. The diversification of national football teams: Using the idea of migration corridors to explore the underlying structures of nationality changes amongst foreign-born players at the football World Cup. *International Review for the Sociology of Sport*. 2019;1-26.
19. Union of Europeans of Football Associations [Internet]. Available from: <http://www.uefa.com>
20. Federation International of Football Association [Internet]: www.fifa.com
21. Deloitte Football Money League [Internet]. Available from: <http://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html>
17. Storey D. National allegiance and sporting citizenship: Identity choices of «African» footballers. *Sport in Society*. 2019;1-13.
18. van Campenhout G, van Sterkenburg J. The diversification of national football teams: Using the idea of migration corridors to explore the underlying structures of nationality changes amongst foreign-born players at the football World Cup. *International Review for the Sociology of Sport*. 2019;1-26.
19. Union of Europeans of Football Associations [Internet]. Available from: <http://www.uefa.com>
20. Federation International of Football Association [Internet]: www.fifa.com
21. Deloitte Football Money League [Internet]. Available from: <http://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html>

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про авторів:

СОБОЛЬ Едуард Олександрович
аспірант,
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0002-6351-7272
E-mail: doroe@ukr.net

СВАТЬЄВ Андрій Вячеславович
доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри фізичної культури і
спорту,
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0001-9399-1576
E-mail: doroe@ukr.net

ДОРОШЕНКО Едуард Юрійович
доктор наук з фізичного виховання і
спорту, професор
кафедри фізичної реабілітації,
спортивної медицини, фізичного
виховання і здоров'я,
Запорізький державний медичний
університет,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID: 0000-0001-7642-531X
E-mail: doroe@ukr.net

Стаття надійшла 1 березня 2021 року

Соболь Едуард, Сватъєв Андрій, Дорошенко Едуард. Показники фінансового забезпечення міграції футболістів у провідних європейських лігах. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2021; 1(5):137-148. DOI:10.28925/2664-2069.2021.110